

18 ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI • SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

12-14 ARALIK 2020
ÇEVİRİM İÇİ KONGRE

BİLDİRİ KİTABI

www.turkkongre.com

BALKANLARDAN ORTA-ASYA'YA BİLİMSEL BİLGİ ÜRETİMİ VE PAYLAŞIMI İÇİN YENİ KÖPRÜLER

18. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

12-14 ARALIK 2020
ÇEVİRİMİÇİ KONGRE

BİLDİRİ KİTABI

Ortaklığı ile...

İstanbul - 2020

Bu eser

Bakanlar Kurulu'nun 20.07.1980 tarih ve 8/1307 sayılı kararıyla kamu yararına hizmet verdiği kabul edilerek vergi muafiyeti tanınmış olan **TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI**'nin yayımıdır.

Her hakkı mahfuzdur.

TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI

müsaadesi olmaksızın tamamen, kısmen veya herhangi bir değişiklik yapılarak iktibas edilemez.

Yayına Hazırlayan

TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI

Yuluğ Tekin Dizgi Merkezi

Editörler

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN - Doç. Dr. Suat KOL
Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Kürşad UÇAR - Dr. Onur TÜRKÖLMEZ

Haberleşme

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
Kemalpaşa Mah. Bukalıdede Sok. No: 4
Saraçhane / İSTANBUL

Telefon: (0212) 511 10 06 (pbx)

İnternet Adresi: www.turan.org.tr

e-posta: tdav@turandev.org

ISBN: 978-975-498-264-0

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Türk Dünyası ile ilgili çalışmaların memnuniyet verici olarak son yıllarda arttığını ve önem kazandığını görüyoruz. Bu kapsamda özellikle sosyal bilimler alanında Türk Dünyası'nın en eski ve önemli bilimsel toplantılarından biri de kuşkusuz bu sene 18.si düzenlenen **Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi**'dir. İşte bu kitap **18. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi**'ne gönderilip hakem değerlendirilmesinden geçtikten sonra kabul edilen ve kongre oturumlarında sözlü olarak (çevrim içi) sunulan bildirilerin tam metinlerinden oluşuyor. Hatırlanacağı üzere bu bildirilerin özet metinleri daha önce ayrı bir e-kitap olarak yayımlanmıştı.

Kongrenin geçmişi bizi 2000'li yılların başına, Kırgızistan'a götürmektedir. Ancak ondan önce Türk Dünyası'nın büyük bilgisi rahmetli Prof. Dr. Turan YAZGAN hocamız tarafından kurulan Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'ndan söz etmek gerekir. Zira bu kongre, Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla bir bir bağımsızlığına kavuşan Türk Cumhuriyetlerinde, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'nın başlattığı eğitim-öğretim faaliyetlerinin bir parçası ve devamıdır. Merhum Prof. Dr. Turan Yazgan'ın 1992 yılında Kırgızistan'da yaptığı iş birliği protokolü sayesinde başlayan ve bugüne kadar devam eden bu faaliyet İsmail Gaspıralı'nın **"Dilde, Fikirde, İşte Birlik"** ülküsünün somut tezahürüdür. Bu yolu açan, köprüleri kuran merhum hocamızın ruhu şad, mekânı cennet olsun. Bu misyonu kurulduğu gün ki aynı heyecanla hala sürdüren Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı (TDAV) Genel Başkanı sayın Közhan YAZGAN nezdinde tüm vakıf çalışanlarına ve gönüllülerine şükranlarımı arz ediyorum.

Bu kongrenin fikir ve isim babalarını anmadan geçemeyeceğim. Kongrenin ilk bilimsel toplantısı 2003 yılında Kırgızistan'da yapılmıştır. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'nın Kırgızistan Celal-Abad'da açmış olduğu fakültenin o dönem dekanlığını yürüten Prof. Dr. Mehmet YÜCE'nin büyük gayretiyle ilk defa başlayan ve Türk Dünyası Celalabat İşletme Fakültesi mezuniyet törenleriyle bütünleşen bu bilimsel etkinlik, bugünkü adını koyan Prof. Dr. Recai COŞKUN'un katkılarıyla büyümüş ve süregelmiştir. O günlerden itibaren aralıksız her yıl düzenlenen bu kongre, daha önce Kazakistan/Çimkent, Moldova/Komrat, Makedonya/Gostivar, Azerbaycan/Bakü, Tataristan/Kazan, Ukrayna/Kırım gibi Türk Dünyası'nın önemli ülke ve merkezlerinde yapılmıştır. Kongremizin 17.si geçen sene ilk defa Türkiye'de; Türk Dünyası'nın başlıca bilim, ekonomi, tarih ve kültür merkezi olan İstanbul'da yapılmıştır. 30-31 Ekim 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilen 17. kongreye dünyanın en eski ve köklü üniversitelerinden biri olan İstanbul Üniversitesi ev sahipliği yapmıştır.

Bu yıl ise tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs salgını nedeniyle bir süre ertelenmek zorunda kalınan 18. kongre 12-14 Aralık 2020 tarihleri arasında Sakarya Üniversite'nin ev sahipliğinde ilk defa çevrim içi olarak düzenlenmiştir. Sakarya Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÜRKMER) kongrenin büyük bir başarıyla gerçekleştirilmesinde etkin rol oynamıştır. Uzun zamandan beri zaten kongre sekreteryaasının başında olan TÜRKMER müdürü Doç. Dr. Köksal ŞAHİN'in bilgi ve tecrübesi, ekibini işin içine dâhil etmesi ve Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı ile kurduğu etkili iletişim bu zor süreçte kongre başarısını arttıran hususlar

olmuştur. Bu vesile ile en başta Doç. Dr. Köksal ŞAHİN'e, TÜRKMER müdür yardımcısı Doç. Dr. Suat KOL'a ve ekibine emeklerinden dolayı çok teşekkür ederim.

Kongreyi malum nedenlerle uzaktan, çevrim içi yapmak durumunda kaldığımızı belirtmiştik. Esasında ilk defa deneyimleyeceğimiz için açıkçası çok da tedirgin olmuştuk. Hatta bu endişe ile bildiri sahiplerinden video sunumlar talep ettik. Olası kesinti sorunları için kongrenin son gününü telafi oturumlarına ayırdık. Kongrenin ilk iki günü oturumlardaki bildirimlerin şaşırtıcı biçimde tamamına yakınının sunulduğunu, katılımcıların bu konuda hiç yabancılaşmadıklarını ve Türk Dünyası'nın çevrim içi alt yapısının beklediğimizden çok daha güçlü olduğunu gördük. Bu aynı zamanda Türk Dünyası'ndaki yükseköğretim kurumlarının ve akademisyenlerin olağan üstü koşullara uyum konusundaki kabiliyetlerini, salgın sürecinde başarılı bir sınav verdiklerini, uzaktan öğretim süreçlerini iyi yönettiklerini göstermesi bakımından da önemlidir. Ancak kongrenin son günü çok ilginç bir şey oldu ve 14 Aralık günü telafi oturumlarının tamamlanmasına yakın bir sırada Google tüm dünyada bir süreliğine çöktü. Fakat aldığımız tedbirler, hızlı ve çevik çözümler sayesinde çok şükür hiçbir önemli sorun yaşamadık. TDAV'ın sağladığı altyapı ve teknik destekler sayesinde çevrim içi kongremizi başarıyla tamamladık. Yine bu konuda desteğini aldığımız Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdür Yardımcısı Öğr. Gör. Ali KIRKSEKİZ'e de teşekkür ederim. Kongreye katkı verenleri, emeği geçenleri saymakla bitiremeyiz... Ama en önemli katkıyı veren Sakarya Üniversitesi öğretim elemanlarından başta Dr. Onur TÜRKÖLMEZ ile Dr. Öğretim Üyesi Muhammed Kürşad UÇAR'ın mesai sınırı tanımayan emek ve gayretleri her türlü takdirin üzerindedir. Kongre baş editörümüz ve aynı zamanda ERPA Uluslararası Eğitim Kongreleri Başkanı Prof. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN'ın bilgi ve deneyimlerini bizimle paylaşması çok kıymetli idi. Hepsine ayrı ayrı teşekkür ederim.

Aynı zamanda kongre koordinatör yardımcıları olan Kazakistan'dan Miras Üniversitesi Rektörü sayın Prof. Dr. Bolat Atimtaevich MYRZALİEV'in, Kuzey Makedonya'daki Uluslararası Vizyon Üniversitesi'nin rektör yardımcısı sayın Prof. Dr. Abdülmecit NUREDİN'in, TDAV'ın Azerbaycan'daki fakültelerinde vazife yapmış eski dekanları Prof. Dr. Hayati BEŞİRLİ ve Doç. Dr. Ferruh TUZCUOĞLU'nun, yine Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi Bakü Türk Dünyası İktisat Fakültesi'nden Öğr. Gör. Yusif ALİ-YEV'in, Kırgızistan Calalabat'tan Uluslararası Kantörö Şaripoviç Toktomamatov Üniversitesi'nden Dr. Öğretim Üyesi Çağrı ERGEZER'in, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nden Prof. Dr. Enver AYDOĞAN'ın, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nden Doç. Dr. Kürşad GÜLBELAY'ın, Sakarya Üniversitesi'nden Dr. Öğr. Üyesi Kamil TAŞKIN'ın, her konuda desteğini aldığımız Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Genel Müdürü sayın Saadet Pınar YILDIRIM'ın, hiç tükenmeyen enerjileri ile sayın Metin KÖSE'nin ve değerli kardeşim Mehmet Töre YILDIRIM'ın gayretlerinin uluslararası katılımcıların artması noktasında özel bir öneme sahip olduğunu vurgulamak zorundayım. Hepsine ayrı ayrı teşekkür ederken bu kitabın dizgi çalışmalarını büyük bir titizlikle yapan Gökhan KAYA, Emel GÖKAY ve Mihrican FENERCİ kardeşlerimi de burada anmadan geçmek istemiyorum. Elinize, emeğinize sağlık diyorum...

Bu bilimsel kongrenin bir misyonu var, adı üzerinde "*Türk Dünyası*"... Türk Dünyası'nın birliği, dirliği... Türk Dünyası'nın huzuru, refahı... Türk Dünyası'nın geçmişi, geleceği... Dolayısıyla Türk Dünyası'nın sorunları ve ihtiyaçları noktasında bilimsel bir bakış açısıyla çözüm önerileri sunabilmek, yeni vizyonları gündeme taşıyabilmek

bu kongrenin temel meselesidir. Türk Dünyası'nın meselelerine karşı duyarsız kalmamız söz konusu olamaz. Bu konuda biz akademisyenlere önemli bir sorumluluk düşmektedir. Bu kongre aynı zamanda *"Karabağ Azerbaycan'dır"* hakikatinin yıllardır dile getirildiği, her seferinde Doğu Türkistan'daki zulme dur denildiği, Çin'den Avrupa'ya, Asya'dan Afrika'ya dünyanın neresinde zulüm varsa, Türk ve İslam dünyası başta olmak üzere tüm insanlığın hayırına huzuruna refahına ama bilim, hukuk, ahlak zemininde eşitlik, adalet, hakkaniyet temelinde söylenmesi ve yapılması gerekenlerin tarihe not düşüldüğü önemli bir bilimsel girişimdir. Bu kongre yıllardır bu farkındalığa, bu düşüncelere, bu amaca hizmet etmektedir...

Yirmi yıla yaklaşan tarihiyle artık gelenekselleşen bu kongre Türk Dünyası'nı bir araya getirmeyi başarıyor. Türk Dünyası'nda akademi, sosyal, ekonomi ve eğitim alanında iş birliğini hedefleyen uluslararası bilimsel bir toplantı olma özelliğini uzun yıllardır sürdüren kongremizin her geçen gün katılımcı sayısı, bilimsel kalitesi ve niteliği artıyor. Kongremiz bilimsel bilgi üretiminin ve paylaşımının önemli bir üssü haline gelirken bir yandan da kurumsallaşma ve uluslararasılaşma boyutunda ilerleme kaydediyor. Nitekim 18. kongrenin 23 paydaşının 8'i Türkiye dışından olmak üzere 18'inin üniversite olması, Türk Dünyası'nın her yanından 300 civarında katılımcının olması bunu açıkça teyit etmektedir.

Bu yıl, kongremizin ilk gününde farklı ülkelerden sekiz çağrılı konuşmacı açılıшта düzenlenen özel oturumda konuştular. Davetimize icabet eden değerli konuşmacılarımızdan Türk Dünyası ile ilgili faaliyetlerimizde bizi her zaman destekleyen Yunus Emre Enstitüsü Başkanı sayın Prof. Dr. Şeref ATEŞ'e, Kırgızistan Manas Üniversitesi Rektörü sayın Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN'a, Kuzey Makedonya Uluslararası Vizyon Üniversitesi Rektörü sayın Prof. Dr. Fadıl HOCA'ya, Kızılorda Korkutata Devlet Üniversitesi Rektörü sayın Doç. Dr. Beybitgul KARIMOVA'ya, Kazakistan Miras Üniversitesi Rektörü sayın Prof. Dr. Bolat Atımtaevich MİRZALİYEV'e, Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi Rektörü sayın Prof. Dr. Adalet MURADOV'a, Kırgızistan Uluslararası Kantörö Şaripoviç Toktomamatov Üniversitesi Rektörü sayın Prof. Dr. Satıbaldı Aşımoviç OMURZAKOV'a ve Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rektörü sayın Prof. Dr. Mehmet SARIBIYIK'a canı gönülden teşekkür ederim.

18. kongrede üç gün boyunca 109 tanesi yurt dışından 102 tanesi ülke içinden olmak üzere düzenlenen 60 civarında eş zamanlı çevrim içi oturumda toplam 211 adet bildiri sunuldu. Birbirinden değerli çalışmaları ile kongremize katkı sağlayan tüm tebliğ sahiplerine, onları değerlendiren hakem heyetine, oturum başkanlarına, davetli konuşmacılarımıza, tüm katılımcılara teşekkür ederim. Uluslararası katılımcıların genel itibarıyla bildirimlerini Türkiye Türkçesi ile sunma arzu ve çabaları bizleri ziyadesiyle memnun etmiştir. Bu hususu ortak bilimsel dil noktasındaki Türk Dünyası'nın ihtiyacına binaen çok önemsiyoruz. Türkçenin bu şekilde bir bilim dili olarak da yaygınlık kazanmaya başlaması kongremizin amacına hizmet ettiğini göstermesi bakımından son derece önemlidir. Diğer yandan başta *"Türk Dünyası Üniversitesi"* kurulması gibi birçok alanda üst düzey ortak işbirliğine yönelik güçlü fikir ve taleplerin yüksek sesle dillendirilmesi, ortak çalışma ve projelere yönelik somut adımlar atılması yönündeki güçlü istek ve beklentiler Türk Dünyası'nın geleceğine yönelik ümit verici müspet ima ve işaretler olarak değerlendirilebilir. Kongremizin yıllar içinde bu potansiyeli harekete geçirmek için uygun zemin ve iklimi oluşturduğunu görmek gurur ve memnuniyet verici olmasının yanı sıra inancımızı ve özgüvenimizi de bir kez daha arttırmıştır.

Son olarak ev sahibi Sakarya Üniversitesi'nin sayın rektörü Prof. Dr. Fatih SA-VAŞAN'a özellikle "*Karabağ Azerbaycan'dır*" vurgusuyla kongrenin önümüzdeki yıl Karabağ'da yapılması yönündeki teklifi için ayrıca teşekkür ederim. Niyazımız, duamız içinden geçtiğimiz bu zor günlerin bir an önce bitmesi ve Türkistan'a, Doğu Türkistan'a, Karabağ'a, Semerkand'a, Hoca Ahmet Yesevi'ye, Tanrı dağlarına yeniden seferlerin başlaması... Bu bağlamda seneye inşallah Azerbaycan'dayız. Karabağ'da, Şuşa'da nasipse yüz yüze olacağız. 19. Kongre'de Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi'nin ev sahipliğinde buluşacağız. Ondan sonraki yıl kongrenin 20. yılını kutlamak için nasipse Tanrı dağlarına gideceğiz, Atayurda varacağız, tekrar kongrenin doğduğu topraklara Celal-Abad'a, Bişkek'e... Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi 20. Kongre'de inşallah bizleri ağırlayacak. Bu vesileyle her iki rektörümüze, Adalet hocaya ve Alpaslan hocaya samimi davetleri için tekrar teşekkür ediyor, 2021 ve 2022 yılında kongre tarihlerinin geleceği günleri sabırsızlık içinde şimdiden beklemeye başladığımızı bildirmek istiyoruz. Bu duygu ve düşünceler içinde başta yol arkadaşlarım olmak üzere emeği geçen herkese tekrar teşekkür eder, selam ve saygılarımı sunar, Kongre Bildiri Kitabının faydalı olmasını dilerim. Önce Şuşa'da sonra da Bişkek'te görüşmek üzere inşallah...

Prof. Dr. A. Vecdi CAN
Kongre Genel Koordinatörü
(Sakarya, 22/12/2020)

DÜZENLEYİCİ ORTAKLAR

“18. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi”, 12 - 14 Aralık 2020 tarihleri arasında *Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı (TDAV)* öncülüğünde, *Sakarya Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÜRKMER)* koordinatörlüğü ile *Sakarya Üniversitesi*'nin ev sahipliğinde çevrimiçi ortamda aşağıdaki üniversite ve kurumların işbirliğiyle düzenlenmiştir:

KONGRE ONUR KURULU

- Prof. Dr. Muzaffer ELMAS (Yükseköğretim Kalite Kurulu Başkanı - Türkiye)
Prof. Dr. Muhittin ŞİMŞEK (Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı - Türkiye)
Prof. Dr. Bolatbek ABDRASİLOV (Ahmet Yesevi Üniversitesi Rektörü - Kazakistan)
Prof. Dr. Adalet MURADOV (Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi Rektörü - Azerbaycan)
Prof. Dr. Yusuf TEKİN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Rektörü - Türkiye)
Prof. Dr. A. Saim KILAVUZ (Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörü - Türkiye)
Prof. Dr. Musa YILDIZ (Gazi Üniversitesi Rektörü - Türkiye)
Prof. Dr. Mahmut AK (İstanbul Üniversitesi Rektörü - Türkiye)
Prof. Dr. Mustafa BERKTAŞ (İzmir Bakırçay Üniversitesi Rektörü - Türkiye)
Prof. Dr. Sergey ZAKHARIA (Komrat Devlet Üniversitesi Rektörü - Moldova)
Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN (Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Rektörü - Kırgızistan)
Prof. Dr. Ahmet ATAÇ (Manisa Celal Bayar Üniversitesi Rektörü - Türkiye)
Prof. Dr. Myrzaliev Bolat ATIMTAEVICH (Miras Üniversitesi Rektörü - Kazakistan)
Prof. Dr. Muhsin KAR (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörü - Türkiye)
Prof. Dr. Murat TÜRK (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Rektörü - Türkiye)
Prof. Dr. Fatih SAVAŞAN (Sakarya Üniversitesi Rektörü - Türkiye)
Prof. Dr. Mehmet SARIBIYIK (Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rektörü - Türkiye)
Prof. Dr. Satıbaldı Aşımoviç OMURZAKOV (Uluslararası Kantörö Şaripoviç Toktomamatov Üniversitesi Rektörü - Kırgızistan)
Prof. Dr. Fadıl HOCA (Uluslararası Vizyon Üniversitesi Rektörü - Kuzey Makedonya Cumhuriyeti)
Doç. Dr. Beybitgul KARIMOVA (Kızılorda Korkutata Devlet Üniversitesi Rektörü - Kazakistan)
Közhan YAZGAN (Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Genel Başkanı - Türkiye)

KONGRE DANIŞMA KURULU

- Prof. Dr. Recai COŞKUN (İzmir Bakırçay Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. Mehmet YÜCE (Bursa Uludağ Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. Hayati BEŞİRLİ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. Mensur NUREDDİN (Uluslararası Vizyon Üniversitesi - Kuzey Makedonya Cumhuriyeti)
Prof. Dr. Mustafa MİYNAT (Manisa Celal Bayar Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. Akhtem A. DZHELİLOV (Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi - Ukrayna)
Prof. Dr. Haluk BENGÜ (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. Seyhan FIRAT (TÜBAV Başkanı - Türkiye)
Doç. Dr. Kürşad GÜLBAYAZ (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi - Türkiye)
Doç. Dr. Leniyara SELİMOVA (Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi - Ukrayna)
Doç. Dr. Elşan BAĞIRZADE (Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi - Azerbaycan)
Doç. Dr. Oktay GULİYEV (Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi - Azerbaycan)
Doç. Dr. Qadir BAYRAMLI (Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi - Azerbaycan)

Doç. Dr. Raqif QASIMOV (Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi - Azerbaycan)

Metin KÜÇÜK (İstanbul Üniversitesi Genel Sekreteri - Türkiye)

Saadet Pınar YILDIRIM (Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Genel Müdürü - Türkiye)

KONGRE KOORDİNATÖRÜ

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN (Sakarya Üniversitesi - Türkiye)

KONGRE KOORDİNATÖR YARDIMCISI (BALKANLAR)

Prof. Dr. Abdülmecid NUREDİN (Uluslararası Vizyon Üniversitesi- Kuzey Makedonya Cumhuriyeti)

KONGRE KOORDİNATÖR YARDIMCISI (ASYA)

Prof. Dr. Myrzaliev Bolat ATIMTAEVICH (Kazakistan Miras Üniversitesi - Kazakistan)

KONGRE KOORDİNATÖR YARDIMCISI (KAFKASLAR)

Prof. Dr. Hayati BEŞİRLİ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi - Türkiye)

KONGRE SEKRETERİ

Doç. Dr. Köksal ŞAHİN (Sakarya Üniversitesi - Türkiye)

KONGRE DÜZENLEME VE YÜRÜTME KURULU

Prof. Dr. Enver AYDOĞAN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi - Türkiye)

Prof. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN (Sakarya Üniversitesi - Türkiye)

Prof. Dr. Kutluk Kağan SÜMER (İstanbul Üniversitesi - Türkiye)

Prof. Dr. Abdülmecid NUREDİN (Uluslararası Vizyon Üniversitesi - Kuzey Makedonya Cumhuriyeti)

Doç. Dr. Köksal ŞAHİN (Sakarya Üniversitesi - Türkiye)

Doç. Dr. Suat KOL (Sakarya Üniversitesi - Türkiye)

Doç. Dr. Ferruh TUZCUOĞLU (Sakarya Üniversitesi - Türkiye)

Doç. Dr. Aybeyan SELİM (Uluslararası Vizyon Üniversitesi - Kuzey Makedonya Cumhuriyeti)

Dr. Öğr. Üyesi Çağrı ERGEZER (Uluslararası Kantörö Şaripoviç Toktomamatov Üniversitesi - Kırgızistan)

Dr. Öğr. Üyesi Kamil TAŞKIN (Sakarya Üniversitesi - Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Zahit CAN (Sakarya Üniversitesi - Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Kürşad UÇAR (Sakarya Üniversitesi - Türkiye)

Öğr. Gör. Ali KIRKSEKİZ (Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi - Türkiye)

Öğr. Gör. Neriman HANAHMEDOV (Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi - Azerbaycan)

Öğr. Gör. Yusif ALİYEV (Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi - Azerbaycan)

Araş. Gör. Dr. Onur TÜRKÖLMEZ (Sakarya Üniversitesi - Türkiye)

Mehmet Töre YILDIRIM (Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı - Türkiye)

KONGRE BİLİM VE HAKEM KURULU

Prof. Dr. A. Kılıçbay BİSENOV	Kazakistan	Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN	Türkiye
Prof. Dr. Abdülcebbar GÖKLENOV	Türkmenistan	Prof. Dr. Abılay AYDASOV	Kazakistan
Prof. Dr. Adalet MURADOV	Azerbaycan	Prof. Dr. Alla PAPTSOVA	Gagavuziya / Moldova
Prof. Dr. Akimshan ARUPOV	Kazakistan	Prof. Dr. Almaz ŞAYHULOV	Başkurdistan
Prof. Dr. Alövsat MÜSLİMOV	Azerbaycan	Prof. Dr. Alparslan PEKER	ABD
Prof. Dr. Anarkan MATKERİMOVA	Kırgızistan	Prof. Dr. Anarkul URDALETOVA	Kırgızistan
Prof. Dr. Anvarbek MOKEYEV	Kırgızistan	Prof. Dr. Arber ÇELIKU	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti
Prof. Dr. Atabek ARZİBAEV	Kırgızistan	Prof. Dr. Aycemal KANTÖRÖEVA	Kırgızistan
Prof. Dr. Azizbek TAŞBAEV	Kırgızistan	Prof. Dr. Azmi ÖZCAN	Kırgızistan
Prof. Dr. Bagdat KARPUZULI	Kazakistan	Prof. Dr. Baymirza KOJAMBERDİYEY	Kazakistan
Prof. Dr. Becet BROŞORİ	Kosova	Prof. Dr. Birol KOVANCILAR	Türkiye
Prof. Dr. Bolat MİRZALİYEY	Kazakistan	Prof. Dr. C. Gökhan BAHŞİ	Almanya
Prof. Dr. Cusupbek PİRİMBAYEV	Kırgızistan	Prof. Dr. Çetin YAMAN	Türkiye
Prof. Dr. Elmira HURİBAEVA	Kırgızistan	Prof. Dr. Enver AYDOĞAN	Türkiye
Prof. Dr. Enver HALİLOVIÇ	Bosna Hersek	Prof. Dr. Evez BAYRAMOV	Azerbaycan
Prof. Dr. Eyyüp AKTEPE	Türkiye	Prof. Dr. Eyyub Günay İSBİR	Türkiye
Prof. Dr. Fadil HOCA	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti	Prof. Dr. Fırat PURTAŞ	Türkiye
Prof. Dr. Gabil MANAFOV	Azerbaycan	Prof. Dr. Gafitullina DİLARA	Özbekistan
Prof. Dr. Galina SMİRNOVA	Rusya Federasyonu	Prof. Dr. Georgiy SULT	Gagavuziya / Moldova
Prof. Dr. Gülzat TAŞKULOVA	Kırgızistan	Prof. Dr. Habib YILDIZ	Türkiye
Prof. Dr. Hadişa NUGMANOVA	Kazakistan	Prof. Dr. Halil KALABALIK	Türkiye
Prof. Dr. Hakan POYRAZ	Türkiye	Prof. Dr. Hasan TUTAR	Türkiye
Prof. Dr. Hayati BEŞİRLİ	Türkiye	Prof. Dr. Hidayet CAFEROV	Azerbaycan
Prof. Dr. Hüseyin AKTAŞ	Türkiye	Prof. Dr. İbrahim TATARLI	Bulgaristan
Prof. Dr. İrfan MORİNA	Kosova	Prof. Dr. İsmail KERİMOV	Kırım
Prof. Dr. İsmail YAKIT	Türkiye	Prof. Dr. İlshat GAFUROV	Tataristan
Prof. Dr. İvana BANKOVA	Gagavuziya / Moldova	Prof. Dr. Jenis SADUAKASULI	Kazakistan
Prof. Dr. Kubatbek TABALDİYEY	Kırgızistan	Prof. Dr. Kadıralı KONKUBAYEV	Kırgızistan
Prof. Dr. Kadir ARDIÇ	Kırgızistan	Prof. Dr. Kamil AYDIN	Türkiye
Prof. Dr. Konstantin TAUŞANCI	Gagavuziya / Moldova	Prof. Dr. Kubatbek TABALDİYEY	Kırgızistan

Prof. Dr. Layli UKUBAYEVA	Kırgızistan	Prof. Dr. Lev P. KURAKOV	Çuvaşistan
Prof. Dr. Lınar LATİPOV	Tataristan	Prof. Dr. Lyudmila KÖR	Gagavuziya / Moldova
Prof. Dr. Maarife HACIYEVA	Azerbaycan	Prof. Dr. Mahir HOTI	Arnavutluk
Prof. Dr. Manasbek MUSAYEV	Kırgızistan	Prof. Dr. Marina TİTOVA	Rusya Federasyonu
Prof. Dr. Mariya YANIĞLO	Gagavuziya / Moldova	Prof. Dr. Mehdi ELEZİ	Kosova
Prof. Dr. Mehmet Mehdi ERGÜZEL	Türkiye	Prof. Dr. Mehmet ALPARGU	Türkiye
Prof. Dr. Mehmet YÜCE	Türkiye	Prof. Dr. Mensur NUREDİN	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti
Prof. Dr. Midhat MUHARYAMOV	Tataristan	Prof. Dr. Muhlis HALİS	Türkiye
Prof. Dr. Musa EKEN	Türkiye	Prof. Dr. Mustafa AKAL	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa MİYNAT	Türkiye	Prof. Dr. Muhammed Asıf YOLDAŞ	Türkiye
Prof. Dr. Nurbübü ASİPOVA	Kırgızistan	Prof. Dr. Nurzat KANTÖRÖVA	Kırgızistan
Prof. Dr. Olcobay KARATAYEV	Kırgızistan	Prof. Dr. Ömer ANAYURT	Türkiye
Prof. Dr. Rahman MİRZAI BRAHİMOV	Kırgızistan	Prof. Dr. Ramazan TAŞDURMAZ	Türkiye
Prof. Dr. Rami MEMUSAJ	Arnavutluk	Prof. Dr. Remzi ATAĞLU	Kırgızistan
Prof. Dr. Roza NESEPOVA	Türkmenistan	Prof. Dr. Ruzal YUSUPOV	Tataristan
Prof. Dr. Sabır Murat BOKENBAYULI	Kazakistan	Prof. Dr. Salih AYNURAL	Türkiye
Prof. Dr. Sedat KUÇI	Kosova	Prof. Dr. Selahattin KARABINAR	Türkiye
Prof. Dr. Selahattin SARI	Türkiye	Prof. Dr. Sejfudin ZAHİROVIÇ	Bosna Hersek
Prof. Dr. Sergey ZAHARİYA	Gagavuziya / Moldova	Prof. Dr. Sofiya SULAK	Gagavuziya / Moldova
Prof. Dr. Svetlana ÇERVONOJE	Rusya Fed.	Prof. Dr. Ş. Urpaş JANİYAZKIZI	Kazakistan
Prof. Dr. Şaban KAYIHAN	Türkiye	Prof. Dr. Şemseddin HACIYEV	Azerbaycan
Prof. Dr. Tahir AKGEMCİ	Türkiye	Prof. Dr. Tatyana RAKOVÇENA	Gagavuziya / Moldova
Prof. Dr. Tatyana DUDOGLO	Gagavuziya / Moldova	Prof. Dr. Turar KOYÇIYEV	Kırgızistan
Prof. Dr. Turgut TOK	Türkiye	Prof. Dr. Uli SCHAMİLOGLU	ABD
Prof. Dr. Ünsal BAN	Türkiye	Prof. Dr. Vahit TÜRK	Türkiye
Prof. Dr. Valentina TUGUJEKOVA	Hakasya	Prof. Dr. Vasili GAYFULİN	Tataristan
Prof. Dr. Viktor BUTANAYEV	Hakasya	Prof. Dr. Vladimir PAPAVA	Gürcistan
Prof. Dr. Zahid MEMMEDOV	Azerbaycan	Prof. Dr. Zakir MEMMEDOV	Azerbaycan
Prof. Dr. Zamira DERBİŞEVA	Kırgızistan	Prof. Dr. Zeba MUSAYEVA	Kırgızistan
Prof. Dr. Zekeriya KİTAPÇI	Türkiye		

EDİTÖRLER
KONGRE EDİTÖRLERİ

• Prof. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN • Doç. Dr. Suat KOL

KONGRE ALAN EDİTÖRLERİ

ALANLAR	EDİTÖRLER
Antropoloji	Prof. Dr. Hayati BEŞİRLİ
Arkeoloji	Dr. Öğr. Üyesi Ü. Hacer ÇORUH
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	Prof. Dr. M. Çağlar ÖZDEMİR Doç. Dr. Ekrem ERDOĞAN
Coğrafya	Dr. Öğr. Üyesi Muhammet KAÇMAZ
Çeviribilim	Dr. Öğr. Üyesi M. Zahit CAN Dr. Öğr. Üyesi Filiz ŞAN
Kentleşme ve Çevre Sorunları	Doç. Dr. Ferruh TUZCUOĞLU
Din Bilimleri	Prof. Dr. Abdülvahit İMAMOĞLU
Eğitim Bilimleri	Dr. Öğr. Üyesi Dursun AKSU
Ekonomi	Prof. Dr. Selim İNANÇLI
Ekonometri	Prof. Dr. Kutluk Kağan SÜMER Doç. Dr. Gökçe CANDAN Dr. Öğr. Üyesi Nazan ŞAK
Felsefe	Doç. Dr. Tufan ÇÖTOK
Finans	Prof. Dr. M. Başaran ÖZTÜRK Doç. Dr. Sinan ESEN
Girişimcilik ve Küçük İşletmeler	Doç. Dr. Umut Sanem ÇİTÇİ
Hukuk	Prof. Dr. Hasan OKTAY Dr. Öğr. Üyesi Sevda Yaşar COŞKUN
İstatistik	Prof. Dr. Mustafa Cahit UNGAN Doç. Dr. Nihal SÜTÜTEMİZ
Kamu Yönetimi	Dr. Öğr. Üyesi Osman NAÇAK Doç. Dr. Özer KÖSEOĞLU
Maliye	Prof. Dr. Habib YILDIZ Dr. Öğr. Üyesi Cahit ŞANVER
Muhasebe	Prof. Dr. Haluk BENGÜ Doç. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR
Pazarlama	Prof. Dr. Remzi ALTUNIŞIK
Psikoloji	Prof. Dr. Murat İSKENDER
Siyaset Bilimi	Doç. Dr. Köksal ŞAHİN Dr. Öğr. Üyesi Dilşad Türkmenoğlu KÖSE
Sosyoloji	Doç. Dr. Nesrin AKINCI ÇÖTOK
Spor	Prof. Dr. Çetin YAMAN Doç. Dr. Gülten HERGÜNER
Tarih	Dr. Öğr. Üyesi Selçuk URAL Dr. Öğr. Üyesi Gülin ÖZTÜRK
Töre Bilim ve Ahlaki Değerler	Doç. Dr. Fatma Gülay MİRZAOĞLU
Turizm	Prof. Dr. Oğuz TÜRKAY
Türk Dili	Doç. Dr. Selçuk Kürşad KOCA
Türk Kültürü ve Sanatı	Doç. Dr. Kürşad GÜLBEBAYAZ
Uluslararası İlişkiler	Doç. Dr. Murat ERCAN
Üretim	Dr. Öğr. Üyesi Kamil TAŞKIN
Yönetim Bilişim Sistemleri	Dr. Öğr. Üyesi Adem AKBIYIK
Yönetim ve Organizasyon	Prof. Dr. Mustafa Fedai ÇAVUŞ Prof. Dr. Oğuz TÜRKAY

18. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

Tarih	Saat	Hankendi	Karabağ	Cebrayıl	Ağdam	Şuşa
12 Aralık 2020 Cumartesi	12:15 - 13:30	Prof. Dr. Hayati BEŞİRLİ	Prof. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN	Prof. Dr. Kutluk Kağan SÜMER	Doç. Dr. Kürşad GÜLBEYAZ	
12 Aralık 2020 Cumartesi	13:45 - 15:00	Prof. Dr. Enver AYDOĞAN	Sevil İrevanlı	Prof. Dr. Abdülmecid NUREDİN	Prof. Dr. Giray Saynur DERMAN	Doç. Dr. Kürşat GÜLBEYAZ
12 Aralık 2020 Cumartesi	15:15 - 16:30	Prof. Dr. Murat İSKENDER	Prof. Dr. Fatma Gülay MIRZAOĞLU	Prof. Dr. Murat ERCAN	Doç. Dr. Nesrin AKINCI ÇÖTÖK	Prof. Dr. Abdülmecid NUREDİN
12 Aralık 2020 Cumartesi	16:45 - 18:00	Prof. Dr. Mustafa Fedai ÇAVUŞ	Prof. Dr. Selim İNANÇLI	Prof. Dr. Mutlu Başaran ÖZTÜRK	Prof. Dr. Oğuz TÜRKAY	Prof. Dr. Fatih ÜNAL
12 Aralık 2020 Cumartesi	18:15 - 19:30	Prof. Dr. Selahattin KARABİNAR	Doç. Dr. Tufan ÇÖTÖK	Prof. Dr. Selim İnançlı	Prof. Dr. Salih Okumuş	Dr. Öğretim Üyesi Artur Boğanbayev
24 Oturum						
13 Aralık 2020 Pazar	09:00 - 10:15	Doç. Dr. Suat KOL	Doç. Dr. Selçuk Kürşad KOCA	Doç. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR	Doç. Dr. Sinan ESEN	Prof. Dr. Abdülvahap KARA
13 Aralık 2020 Pazar	10:30 - 11:45	Prof. Dr. Mehmet YÜCE	Doç. Dr. Ranetta GAFFAROVA	Doç. Dr. Pınar Altok GÜREL	Doç. Dr. Bahadır KILCAN	Dr. Nurlan Baigabyl
13 Aralık 2020 Pazar	12:00 - 13:15	Prof. Dr. Alpaslan OKUR	Atilla JORMA	Doç. Dr. Hasan ÖZGÜR	Prof. Dr. Abdülvahit İMAMOĞLU	Prof. Dr. Abdulllah KÖK
13 Aralık 2020 Pazar	13:30 - 14:45	Prof. Dr. Haluk BENGÜ	Doç. Dr. Suat KOL	Prof. Dr. Mehmet YÜCE	Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞEK	Prof. Dr. Bülent BAYRAM
13 Aralık 2020 Pazar	15:00 - 16:15	Prof. Dr. Murat ERCAN	Doç. Dr. Gökçe CANDAN	Doç. Dr. Umur Sanem ÇİTÇİ	Doç. Dr. Ferruh TUZCUOĞLU	Prof. Dr. Abdülmecid Nuredin
13 Aralık 2020 Pazar	16:30 - 17:45	Doç. Dr. Adem AKBIYIK	Prof. Dr. Mustafa Çağlar ÖZDEMİR	Doç. Dr. Kadir BAYRAMLI		Prof. Dr. Hayati BEŞİRLİ
29 Oturum						
14 Aralık 2020 Pazartesi	13:00 - 15:30	Dr. Öğr. Üyesi Dilşad Türkmenoğlu KÖSE	Doç. Dr. Gökçe CANDAN	Prof. Dr. A. Vecdi CAN	Doç. Dr. Kürşat GÜLBEYAZ	Prof. Dr. Abdülmecid Nuredin
14 Aralık 2020 Pazartesi	16:00 - 18:30					Prof. Dr. A. Vecdi CAN
6 Oturum						